

bin je 700 in štejejo 4000 duš. Bivališča votlinarjev so tako prikrita in v samotno zapuščenem pogorju, da se zmoti v te kraje le redkokedaj kak radoveden tujec.

Berbi spadajo pod francosko kolonijo Tunis. V novejših časih so se začeli brigati Francozi za samotarske Berbe, ki se ustavljajo kulturi do danes.

Zgoraj omenjeni Nemeč Blach je odkril pri votlinarjih le enega trgovca, ki se imenuje: Bechir Ben Salach in plača letno francoskim oblastim 17 frankov davka, vsi drugi votlinarji so pa davkov prosti.

Davkoplačevalec trgovec je pripovedoval Nemcu, da posedaja on hišo, ki je postavljena na in ne pod zemljo. Poizidal bo hotel v Matmata pogorju, ker bodo začeli romati v te kraje radovedneži, da bodo videli, kako bo pogoltnila ostanke prakulture — evropska kultura.

*

Iz kraljestva nerazumljivega.

Sanje so igrale pri vladarjih starih narodov veliko ulogo. Koliko so dali na tolmačenje sanj stari Egipčani, Asirci, Perzijci in Rimljani, nam je znano že na vzgledih iz sv. pisma. Novejši čas skoro dnevnih tehničnih iznajdb je nekako pozabil na pomen sanj za širšo javnost. Tudi pri modernih narodih imam najnovejše učenjake, kojih cilj je: kaj, odkod, zakaj in kaj pomenijo sanje? Ravno kar označenega vprašanja še do danes ni rešil nikdo.

Po celem Angleškem znani učenjak in razlagovalec sanj Dunne trdi, da se porajajo sanje iz preživelih dogodkov ter utisov in iz prihodnjih. Po njegovem nauku sta dve tretjini sanj resnični in napovedujejo prihodnost.

Amerika in posebno severoameriška velemesta plavajo v špiritizmu in hipnozi (klicanje duhov in uspavanju). Koliko je na špiritizmu istine, ne zna nikdo. Dokazano pa je, da je največ špiritističnih navideznih nerazumljivosti navadna prevara, ki je dobrodošla nekaterim lahkoživcem. Še pred nekaj meseci je veljal v Newyorku neki Friderik Tansley Munnings za pravega junaka copernije, katerega so bogatejše ženske spoštovale in častile kot polboga. Ta kralj vseh njujorških špiritistov je z raznimi špiritističnimi prireditvami ter večeri tako obogatel, da mu ne bo treba prijati za nobeno resno delo celo življenje. V položaju bogataša je sedaj sam sebe razkrinkal po časopisju. Tri svojih špiritističnih čudeš je razložil razočarani in lahkoverni javnosti tako-le:

»V temnih sobah in dvoranah, kjer smo klicali duhove, se je prikazovala na moj klic na stenah čudovita luč. Nekateri plašljive ženske so kar blaznele, ko so videle svetlobne tresljaje. Prikazen luči sem pričaral s pomočjo spretno rabljene žepne ure, koje urnik je fosforesciral (se svetil v temi).

Ako sem imel zbrane v večjih dvoranah ženske iz najbolj bogatih slojev,

sem pustil proti koncu špiritistične seje nanje deževati s pomočjo velikega razpršilnika dišeče tekočine. Padanje dišečih kapljic je bil znan po celem Newyorku kot »rosa duhov«.

Moje največje čudo je bila pa »roka strahu in groze«. Ko so bile ženske najbolj zatopljene v špiritiziranje, sem vzel v roko gumijasto rokavico, v katero sem napumpal prav mrzlega zraka. S po dolgi vaji priučeno spretnostjo sem se nekako nevidno dotaknil z rokavico razgaljenega vratu zdaj ene pa zopet druge radovednice. Mrzla rokavica je bila posebno strašilo, ki je poglno marsikatero Njujorčanko v omedlevico, ali vsaj v tolik strah, da je kar ostrmela.

Tako piše danes največji njujorški špiritist Munnings na nepopisno začudenje vseh lahkovernežev, ki so ga bogato preskrbeli s prostovoljnimi darovi za vse življenje.

— — —

Drugo čudo radovedne Amerike je: hipnoza (uspavanje potom pogleda). — Hipnoza je resničen pojav. Resnica je tudi, da potom hipnoze uspavan človek v tem stanju govori in dela, kar presega njegove zmožnosti. Posebnost Newyorka je neka 24letna Ivonne Barres, ki je po poklicu navadna trgovska pomočnica. Prodajalka Barres je v hipnotičnem stanju pravo čudo. Nikdar se ni učila glasovirja in ga tudi ne zna, ako ni uspavana. Hipnotizirana igra najtežje skladbe največjih skladateljev in to pravilno in s čutom kakor najbolj izurjen in od vseh občudovan umetnik.

*

Ognjenik na otoku Santorin.

Otok Santorin leži v Egejskem morju med Grčijo ter Malo Azijo. Znan je bil že v starogrških časih, ker so pristajale tamkaj trgovske ladje na vožnji v močno Egipt. Za Grki je bil otok priljubljen Rimljanom, ki so potovali po morju v današnji Carigrad (nekdanji Biscanc). Še danes je najti na otoku utrdbe Benečanov, ki so uporabljali otok kot pomorsko oporišče proti vzhodu. Danes je Santorin pozabljen ter zapuščen, pokrit z ohlajeno lavo, v kateri raste bujna ter sladka vinska trta.

V starih časih je bil otok visok in je radi višine bil daleč viden nad vsem otočjem Kikladov. Ustno izročilo poroča o izredni rodovitnosti in o raznih zanimivostih v srečnih časih pred pravo zgodovinsko dobo. Naenkrat je napočila usodna ura za otok. Ognjenik se je prebudil iz dolgoletnega spanja. Ognjena žrela so se odprla. Vreli dež je razmetaval po otoku tedne in mesece razpaljeno kamenje. Vsa bujna rast in življenje sta bila uničena ter pokrita 40 m visoko s kamenjem, katerega je izbruhal vulkan. Nekdanji rodovitni hrib na Santorinu se je porušil zaradi bruhanja ognjenika v njegovi sredini, in v to žrelo se je izlilo morje ter ustvarilo leta 1560 pred Kristusom današnji Santorin.

Od leta 1500 pred Kr. do leta 198 po Kr. je ognjenik popolnoma miroval in

tedaj je cvetela na njem starogrška in rimska kultura. Šele leta 198 se je oglasil zopet vulkan na Santorinu. Potresi in ognjeni izbruhi so tedaj povzročili površino otoka.

Leta 1866 je pričelo bljuvanje znova. Trajalo je cela 4 leta in goreča lava je letela iz žrela daleč na okrog v morje.

Zadnji izbruh, ki je grozil otoku in njega ribiškemu prebivalstvu več mesecev, je bil avgusta leta 1925.

*

Zanimivosti.

Newyork v številkah. Kako zgleda življenje in vrvenje največjega mesta ameriških združenih držav, naj nam pojasnijo in predočijo te-le najnovejše številkke: Vsako drugo ali tretjo sekundo se rodi v Newyorku otrok in vsak dan se sklene 168 zakonskih zvez. Število prebivalstva znaša 6.065.000, med temi 3.025.000 moških, 15.000 je več ženskih nego moških oseb, 6 milijonov ljudi poje dnevno 7 milijonov jajc in 12 milj dolga veriga voz je potrebna, da pripelje prebivalstvu dnevno hrano. Kar se tiče uporabe telefona, prednjači Newyork na celem svetu. Vsako sekundo je telefonsko slušalo 170krat v uporabi. Mesto ima 1.700.000 telefoničnih zvez, torej eno petino vseh cele Evrope. Glede uporabe motorjev in avtomobilov je Newyork na prvem mestu, pa kljub temu je še 50 tisoč konj v uporabi. Največja trgovska hiša se imenuje: »Equitable Trust Company«, ki ima 12 tisoč uslužbencev in vsak dan obiše to podjetje 50 tisoč oseb. Navaden delavnik se posluži prometnih sredstev 9 milijonov ljudi, od teh 945.000 avtomobila. Dolžina vseh njujorških ulic znaša 4702 milj (1 milja je 1.652 km). Mesto ima 250 gostiln z 94.000 sobami. Prebivalstvo Newyorka se pomnoži na mesec s priselitvijo iz drugih ameriških krajev za 3809 oseb.

Tujerodni izumitelji v Ameriki. Te okolnosti so morda največ prispevale k dejstvu, da je Amerika »dežela iznajditeljev«. Med temi igrajo tujerodci odlično vlogo. Nekateri najvažnejše ameriške iznajdbe so umotvor tujerodnih iznajditeljev, ki so napravili te iznajdbe po svojem prihodu v Ameriko. Da omenimo le nekatere: John Ericson, Šved, je izumil mnogo stvari v Združenih državah, med temi oklopnjačo »Monitor«, ki je igrala važno vlogo v civilni vojni. Alexander Graham Bell, priseljenc iz Angleške, je izumitelj telefona, ki je izrevolucioniral naš način poslovanja in zaposlil morda več ljudi, kot katera druga moderna iznajdba. Emil Berliner iz Nemčije je patentiral mnogo iznajdb, med temi izpopolnitve telefona. Nikola Tesla iz Jugoslavije je izumitelj indukcijskega motorja in mnogih drugih važnih iznajdb. Charles J. Vanderpoele iz Nizozemske je poleg drugih iznajdb izumitelj električne poulične železnice. Charles P. Steinmetz, svetovnoznani čarobnik elektrike, je prišel iz Nemčije tako siromašen, da so mu morali sopotniki posoditi potreben denar, da je bil sploh pripuščen na kopno. Mihajlo L. Pupin, drugi slaviti ameriški Jugoslovan, je izumil prvi